

Anna Chadaj
anna.chadaj@bg.agh.edu.pl
Ewa Szaflarska
ewa.szaflarska@bg.agh.edu.pl
Biblioteka Główna
Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie

Zaistnienie w cyberprzestrzeni. Wystawy Biblioteki Głównej Akademii Górniczo-Hutniczej

Streszczenie: Autorki zauważając, że coraz częściej na stronach internetowych bibliotek umieszczane są zakładki z linkami do prezentacji wystaw wirtualnych oraz że temat ten jest dość rzadko spotykany w publikacjach postanowiły zająć się tym zagadnieniem. W artykule podano definicje wystaw wirtualnych, przedstawiono ich zalety. Zaprezentowano e-wystawy zrealizowane w Bibliotece Głównej Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Poruszono też problem braku ogólnopolskiej bazy rejestrującej wystawy dostępne w internecie.

Słowa kluczowe: wystawy wirtualne, wystawy tematyczne, BG AGH, Smithsonian Institute Library

Wstęp

Zmiany, jakie obserwujemy w wielu dziedzinach życia, nie omijają też instytucji sfery publicznej, m.in. bibliotek. W sytuacji silnej konkurencji ze strony innych instytucji społecznego komunikowania ważne jest to, by oferta biblioteki skierowana do potencjalnego użytkownika była atrakcyjna. Znaczenie placówki w środowisku lokalnym w głównej mierze zależy od tego, co oferuje ona swoim użytkownikom. Dla biblioteki z jednej strony są to bogate i różnorodne zbiory, dostosowane do potrzeb i oczekiwań użytkowników, z drugiej szeroki wybór dodatkowych propozycji kulturotwórczych. Wśród nich należy wymienić organizowanie wystaw, które są często wykorzystywaną formą promocji biblioteki i jej usług.

Duże wystawy tematyczne stanowią zwykle ważne dla środowiska wydarzenie kulturalne, a ich otwarcie często znajduje odzwierciedlenie w mediach. Są też okazją do spotkania się na terenie biblioteki przedstawicieli władz, pracowników naukowych i studentów, zaproszonych gości i innych osób zainteresowanych wystawą z pracownikami biblioteki. O wyborze tematyki wystawy decyduje właściwe rozpoznanie potrzeb, preferencji i oczekiwań potencjalnych zwiedzających, a przede wszystkim środowiska, na rzecz którego pracuje biblioteka naukowa¹.

Pod koniec lat dziewięćdziesiątych XX w. na stronach polskich bibliotek zaczęły pojawiać się elektroniczne wersje wystaw². W ich nazewnictwie istniała duża różnorodność: wystawa wirtualna, wystawa elektroniczna, wystawa on-line, e-wystawa, wystawa

¹ MIKUSZEWSKA-KAMIŃSKA, B., MROCZEK, R. Percepcja form ekspozycji organizowanych przez bibliotekę naukową. *Bibliotekarz* 1999, nr 4, s. 21.

² Zagadnienie to dotyczy nie tylko bibliotek, ale również innych instytucji kultury, np. muzeów.

cyfrowa, wystawa multimedialna, katalog multimedialny. Pojęcia te przenikały się i zależnie od kontekstu były używane zamiennie.

Definicje i zalety wystaw wirtualnych

Termin *wystawa wirtualna* zdefiniował w 1997 r. David Silver³ jako hipertekstową, dynamiczną, podzieloną tematycznie kolekcję on-line. W polskiej literaturze bibliologicznej zagadnienie to poruszone zostało w kilku publikacjach⁴. Podjęto w nich m.in. próbę zdefiniowania terminu, omówiono genezę i typologię wystaw ze względu na tematykę oraz cechy formalne, ich realizację techniczną i estetykę.

Według Agnieszki Wandel ekspozycją wirtualną można nazwać [...] *prezentację w Internecie zdigitalizowanych dokumentów (głównie ikonograficznych) i towarzyszących im tekstów objaśniających, tworzoną przez instytucję w oparciu o własne zbiory. Funkcja bibliotecznych ekspozycji wirtualnych sprowadza się do udostępnienia szerokiej publiczności rzadkich i cennych dóbr kultury dostępnych do tej pory tylko nielicznym w celach: dydaktycznych, pokazowych, informacyjnych i propagandowych*⁵.

W oparciu o powyższy tekst autorki niniejszego artykułu proponują definicję: *wystawa wirtualna* to przygotowana w oparciu o zbiory własne i/lub wypożyczone z innych instytucji oraz od osób prywatnych, stanowiąca spójną tematycznie całość, elektroniczna prezentacja on-line zdigitalizowanych materiałów tekstowych, ikonograficznych i dźwiękowych.

Wystawy wirtualne mogą być odzwierciedleniem wystaw tradycyjnych lub takich, które nie mają odpowiednika w świecie rzeczywistym i są projektowane wyłącznie w celu udostępnienia w internecie. Z przeprowadzonej analizy zawartości stron internetowych bibliotek wynika, że większość wystaw wirtualnych jest pokłosiem tych klasycznych, prezentowanych tradycyjnie.

³ Temat wystaw wirtualnych w literaturze obcojęzycznej podejmowali m.in. KHOON, L.C., RAMAIAH, C. An Overview of Online Exhibitions. *Journal of Library & Information Technology* 2008, vol. 28, nr 4, s. 7–21; FOO, S. Online Virtual Exhibitions: Concepts and Design Considerations. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology* 2008, vol. 28, nr 4, s. 22–34; RAMAIAH, C. Trends in Online Exhibitions. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology* 2014, vol. 34, nr 2, s. 83–86; KHOON, L.C., RAMAIAH, C. Design and Development of Web-based Online Exhibitions. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology* 2014, vol. 34, nr 2, s. 97–102; DUMITRESCU, G., LEPADATU, C., CIUREA, C. Creating Virtual Exhibitions for Educational and Cultural Development. *Informatica Economica* 2014, vol. 18, nr 1, s. 102–110; KALFATOVIC, M.R. Creating a Winning Online Exhibition: A Guide for Libraries, Archives and Museums. Chicago-London: American Library Association, 2002. ISBN 0-8389-0817-9.

⁴ CELER, B. Wystawy wirtualne jako nowe narzędzie działalności kulturalnej i edukacyjnej bibliotek pedagogicznych. *Zarządzanie Biblioteką* 2013, nr 1, s. 31–41; LUBCZYŃSKA, A. Wystawy wirtualne – nowoczesna forma prezentacji biblioteki i jej zbiorów. W: WROCŁAWSKA, M., WOJTECKA, J. (red.). *Stare i nowe w bibliotece: współpraca czy konkurencja: konferencja Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego*. Łódź 2010, s. 301–310; MURZYŃSKA, D., POTEGA, J. Nie tylko biblioteka cyfrowa... — rzecz o bibliotecznych wystawach wirtualnych. *Biuletyn EBIB* [on-line] 2006, nr 11 [dostęp 12.01.2015]. Dostępny w: http://www.ebib.pl/2006/81/a.php?murzynowska_potega; WANDEL, A., Wystawy wirtualne — nowa forma popularyzacji książki i bibliotek (na przykładzie stron WWW bibliotek francuskich). W: *Oblicza kultury książki: prace i studia z bibliologii i informacji naukowej*. Wrocław: Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 2005, s. 211–225.

⁵ WANDEL, A., tamże, s. 215.

Wystawy elektroniczne mają wiele zalet. Mogą zawierać więcej treści (w internecie nie istnieje bowiem problem braku przestrzeni) i w innej formie (np. w postaci dodatkowych informacji, materiałów ikonograficznych czy dźwiękowych). Wystawy wirtualne mogą być uzupełnieniem wystaw tradycyjnych i poszerzać wiadomości uzyskane podczas ich zwiedzania. Pozwalają na uzupełnianie i modyfikowanie treści w każdym momencie, umożliwiają lepszą prezentację eksponatów poprzez powiększanie ich detali w zależności od potrzeb. Można je przeglądać (całościowo lub wybierając interesujące tematy) nieograniczona liczba użytkowników, również tych, którzy nie mają możliwości zwiedzania wystaw osobiście (osoby niepełnosprawne, osoby mieszkające w innym regionie). Gwarantują bezpłatny dostęp z każdego miejsca o każdej porze. Dodatkową zaletą jest nieograniczony czas ekspozycji, a także pełnienie roli reklamy ekspozycji tradycyjnej i jej dokumentowanie.

Coraz częściej pojawiają się nowe formy wizualizacji wystaw wykorzystujące techniki trójwymiarowe, dźwięk, film, wideo, animacje. Do cyfryzacji zbiorów, które ze względu na swoje właściwości nie mogą zostać poddane digitalizacji, wykorzystywane są skanery 3D, a także system fotografii dookólnej (sekwencja wielu fotografii). Przeniesienie eksponatów rzeczywistych do cyberprzestrzeni, możliwość trójwymiarowego manipulowania tymi obiektami i oglądania ich detali niewątpliwie uatrakcyjnią wystawę.

E-wystawy w Bibliotece Głównej AGH

Tradycja organizowania wystaw tematycznych w BG AGH sięga roku 1953, a w latach 1966–2014 zorganizowano ich ponad 70. Były to zarówno duże wystawy tematyczne, jak i mniejsze, okolicznościowe. W ostatnich kilku latach biblioteka stała się wręcz salonem wystawienniczym, w którym prezentowane są wystawy opracowywane nie tylko przez pracowników biblioteki, ale również innych pracowników uczelni, osoby prywatne i instytucje zewnętrzne. Organizatorzy starają się zafascynować, głównie młodego odbiorcę, tematem wystawy, prezentacją ciekawych, często unikatowych eksponatów, a także interesującą oprawą plastyczną. Celem wystawy, w przypadku uczelni technicznej, jest przede wszystkim edukacja humanistyczna studentów, wzbudzanie w nich zainteresowania kulturą, nauką, historią i literaturą.

Wystawy przygotowywane są przez zespół Oddziału Informacji Naukowej, niejednokrotnie przy wsparciu merytorycznym pracowników naukowych uczelni. Różnorodna tematyka wystaw powoduje, że konieczna jest współpraca z innymi instytucjami (archiwa, muzea) oraz osobami prywatnymi.

Pierwsza wystawa wirtualna w BG AGH została przygotowana w roku 2005 i od tej pory staramy się, aby wszystkie nasze ekspozycje miały również wersję on-line⁶. Każda z nich wymaga osobnego scenariusza, materiału podzielonego na grupy tematyczne, rozbudowanych komentarzy, zgromadzenia i/lub utworzenia dokumentów ikonograficznych, funkcjonalnej i sprawnej struktury strony WWW, często uzupełnienia o materiały dźwiękowe, czy też zdjęcia z otwarcia tradycyjnej wystawy.

⁶ Do tej pory zostało przygotowanych osiem takich wystaw. Informacje o e-wystawach znajdują się na stronie domowej Biblioteki Głównej AGH w zakładce *E-źródła i katalogi* i podstronie *Wystawy wirtualne*.

Poniżej opisano wystawy, które znalazły odzwierciedlenie w przestrzeni wirtualnej. Pierwszą próbą przygotowania wystawy w wersji elektronicznej był katalog multimedialny⁷ przygotowany na podstawie ekspozycji „Rowerem przez dzieje” prezentowanej w tradycyjnej formie w grudniu 2001 r.

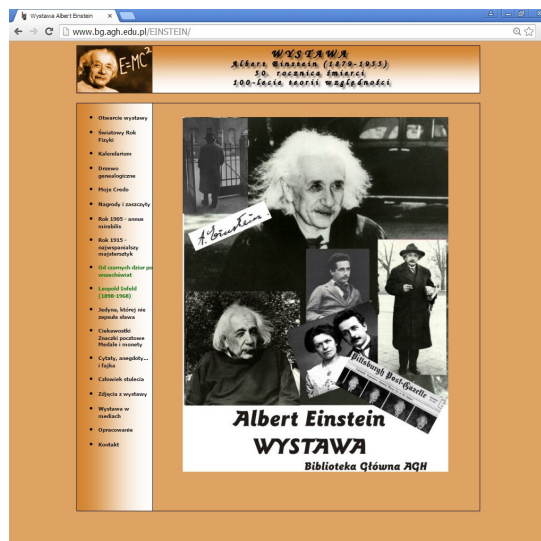
Zgromadzone na wystawie źródła ilustrowały kolejne rozwiązania konstrukcyjne roweru, od czasów etruskich (monocykle) poprzez szkice Leonarda da Vinci, rower Karla Drais, pierwsze rowery pedałowe Macmillana i Fischera po najnowsze rozwiązanie czołowych firm światowych, m.in. Scotta i Shimano. Uzupełnieniem były eksponaty rzeczowe: części i akcesoria rowerowe, kolekcja modeli rowerów, nowoczesne wyposażenie rowerów turystycznych. Zaprezentowano również czołowe postaci kolarstwa polskiego i światowego. Wielką atrakcją wystawy były dwie oryginalne riksze, osobowa i towarowa, a także kilka rowerów — od eksponatu muzealnego (austriacki rower wojskowy z pocz. XX w.) po najnowszą wersję sprzętu downhillowego.

Il. 1. Zrzut ekranowy z wystawy „Rowerem przez dzieje”.
Fot. Z Sulima, J. Rzepczyński. [data dostępu 23 luty 2015].
Źródło dostępne w: http://www.bg.agh.edu.pl/rowery_

Rok 2005 ogłoszono Światowym Rokiem Fizyki. Z tej okazji została przygotowana wystawa „Albert Einstein (1879–1955). 50. rocznica śmierci. 100-lecie teorii względności”, na której zgromadzono wiele interesujących eksponatów. Były to fotografie rodzinne, kopie rękopisów i notatek, kartki z dziennika podróży po Ameryce odbytej w latach 30., znaczki pocztowe, monety i medale z podobizną uczonego. Na wystawie zgromadzono też korespondencję, jaką Einstein prowadził z inną noblistką, Marią Skłodowską-Curie. Uwagę zwracała również zatopiona w przeźroczystym prostopadłościanie kostka grafitu, pochodząca z pierwszego na świecie reaktora jądrowego uruchomionego 2 grudnia 1942 r. na Uniwersytecie w Chicago.

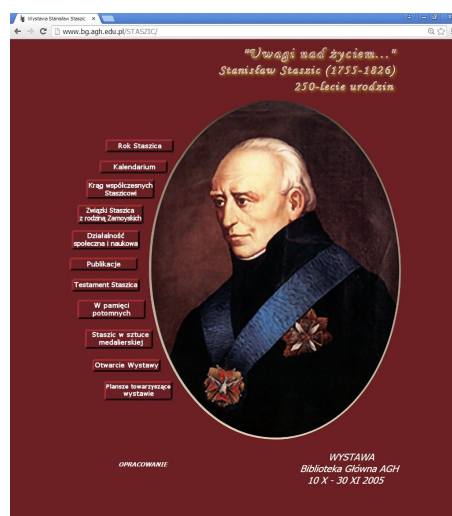
⁷ Według auterek termin katalog multimedialny jest pojęciem węższym, bez rozbudowanego aparatu objaśniającego.

Il. 2. Zrzut ekranowy z wystawy „Albert Einstein (1879–1955). 50. rocznica śmierci. 100-lecie teorii względności”. [data dostępu 23 luty 2015]. Źródło dostępne w: <http://www.bg.agh.edu.pl/EINSTEIN>.

W tym samym roku zorganizowano wystawę „Uwagi nad życiem... Stanisław Staszic (1755–1826). 250-lecie urodzin”. Miało to związek z ogłoszeniem roku 2005 przez Senat RP Rokiem Staszica, wielkiego Polaka, patrona AGH od 1969 r. Na wystawie starano się przybliżyć sylwetkę Staszica, prezentując jego działalność społeczną, polityczną i literacką. Wszystkie drukowane publikacje, które były eksponowane, są w zbiorach Biblioteki Głównej.

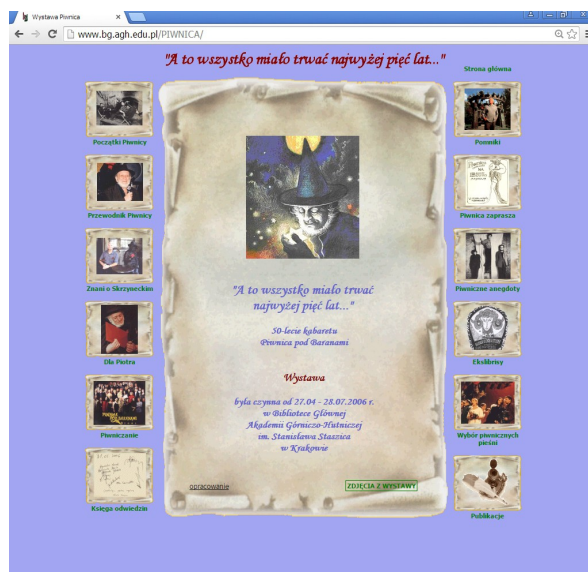
Ciekawym eksponatem była kopia testamentu Staszica przechowywanego w Archiwum Miasta Stołecznego Warszawy, prezentowana równolegle ze współczesną publikacją tego dokumentu. Wystawie towarzyszyły też plansze wypożyczone z Muzeum Stanisława Staszica w Pile (miejsce urodzin uczonego), przedstawiające najważniejsze wydarzenia i główne idee jednego z najwybitniejszych przedstawicieli polskiego oświecenia.

Il. 3. Zrzut ekranowy z wystawy „Uwagi nad życiem... Stanisław Staszic (1755–1826). 250-lecie urodzin”. [data dostępu 23 luty 2015]. Źródło dostępne w: <http://www.bg.agh.edu.pl/STASZIC>.

Fragment pieśni Zbigniewa Preisnera pt. *Piotr* stał się inspiracją do nazwy kolejnej wystawy „*A to wszystko miało trwać najwyżej pięć lat... 50-lecie kabaretu Piwnica pod Baranami*”, zorganizowanej w roku 2006. Ten najdłużej działający kabaret literacko-artystyczny w Polsce stał się wizytówką Krakowa. Współtwórcami kabaretu byli i są wybitni kompozytorzy, malarze, scenografowie, aktorzy i piosenkarze. Piwnicznym magiem, który prawie całe swoje dorosłe życie poświęcił Piwnicy pod Baranami, był Piotr Skrzynecki. Właśnie jemu została poświęcona znaczna część wystawy.

Zaprezentowano też sylwetki innych Piwniczian, a także wiele eksponatów związanych z ich działalnością. Pamiątki pochodziły głównie ze zbiorów prywatnych Joanny Olczak-Ronikier, autorki monografii o Piwnicy pod Baranami, oraz z Archiwum Miasta Krakowa. Były to m.in. ręcznie robione zaproszenia na spektakle, plakaty, rysunki, rekwizyty używane w czasie spektaklu. Wiele pamiątek po mężu wypożyczyła Anna Dymna. Wystawiono też część kolekcji Krzysztofa Kmiecica, znakomitego twórcy ekslibrisów, zaprojektowanych dla artystów Piwnicy. Wybitny rzeźbiarz i profesor ASP, Bronisław Chromy, wykonał specjalnie na cele wystawy odlewy głów piwnicznych artystów (oryginały można oglądać w Parku Decjusza w Krakowie).

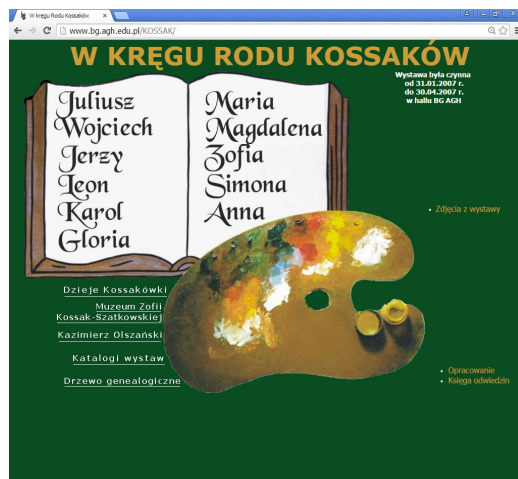

Il. 4. Zrzut ekranowy z wystawy „*A to wszystko miało trwać najwyżej pięć lat... 50-lecie kabaretu Piwnica pod Baranami*”. [data dostępu 23 luty 2015]. Źródło dostępne w: <http://www.bg.agh.edu.pl/PIWNICA>.

Kossakowie to wybitny krakowski ród malarzy i literatów, którego przedstawiciele na stałe zapisali się w polskiej kulturze. Wystawa „*W kręgu Kossaków*” (2007) prezentuje działalność czterech pokoleń tej uzdolnionej artystycznie rodziny, znanej nie tylko w Polsce. Talent malarski w rodzinie Kossaków dziedziczony był zwykle po mieczu, a zdolności literackie po kądzieli.

Przedstawiono twórczość jedenastu członków rodziny. Malarzy reprezentowali: protoplasta rodu Juliusz, jego syn Wojciech, brat Leon, bratanek Karol, wnuk Jerzy i jego córka Gloria. Natomiast w literaturze prym wiodły kobiety: córki Wojciecha Kossaka: Maria Pawlikowska-Jasnorzewska i Magdalena Samozwaniec, wnuczka Simona i jego bratanica

– Zofia Kossak-Szczucka- Szatkowska oraz jej córka Anna. Wystawa prezentowała nie tylko dzieje członków tej wybitnej rodziny, ale też dworku w Krakowie, zwanego „Kossakówką”, w którym mieszkało pięć pokoleń Kossaków. W trakcie przygotowań do wystawy współpracowano z Muzeum Zofii Kossak-Szatkowskiej w Górkach Wielkich (województwo śląskie). To jedyne w Polsce muzeum, poświęcone Kossakom, posiada wiele cennych eksponatów, niektóre z nich jego kustosz zgodził się wypożyczyć na wystawę.

Il. 5. Zrzut ekranowy z wystawy „W kręgu Kossaków”. [data dostępu 23 luty 2015]. Źródło dostępne w: <http://www.bg.agh.edu.pl/KOSSAK>.

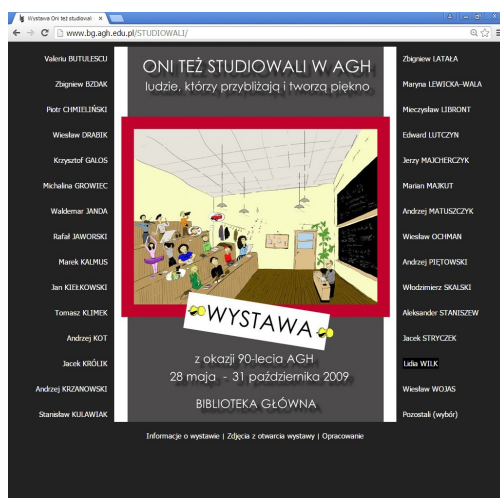
„Świat w obiektywie pracowników AGH. Wystawa fotografii i pamiątek z podróży” — to ekspozycja przygotowana w 2008 r., na której zaprezentowano wspaniałe fotografie wykonane w czasie prywatnych i służbowych podróży, zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Pracownicy udostępnili liczne pamiątki z podróży m.in. do: Egiptu, Turcji, Grecji, Chin, Japonii, Meksyku czy Indii. Zwieńczeniem kolekcji były pamiątki i zdjęcia wykonane przez byłego rektora AGH (1938, 1945–1950) prof. Walerego Goetla w czasie wyprawy do Afryki, którą odbył w latach 20. XX w.

Il. 6. Zrzut ekranowy z wystawy „Świat w obiektywie pracowników AGH. Wystawa fotografii i pamiątek z podróży”. [data dostępu 23 luty 2015]. Źródło dostępne w: <http://www.bg.agh.edu.pl/PODROZE>.

W maju 2009 r., w czasie obchodów Jubileuszu 90-lecia AGH, odbyło się otwarcie wystawy „Oni też studiowali w AGH”. Podjęcie tego tematu postawiło przed zespołem pracowników OIN zadanie odszukania osób o niekonwencjonalnych życiorysach, które podjęły studia na AGH. O niektórych wiedzieliśmy „od zawsze”, jak np. o Wiesławie Ochmanie, ks. Jacku Stryczku, Piotrze Chmielińskim; o innych zdobywaliśmy informacje z różnych, także prywatnych źródeł. Pomocą w poszukiwaniach były *Who is who*, *Kto jest kim w Polsce* oraz internet. I chociaż nie było to łatwe, udało się wyszukać nazwiska ponad 40 wychowanków, spośród których 25 pozytywnie odpowiedziało na nasze zaproszenie współuczestniczenia w wystawie.

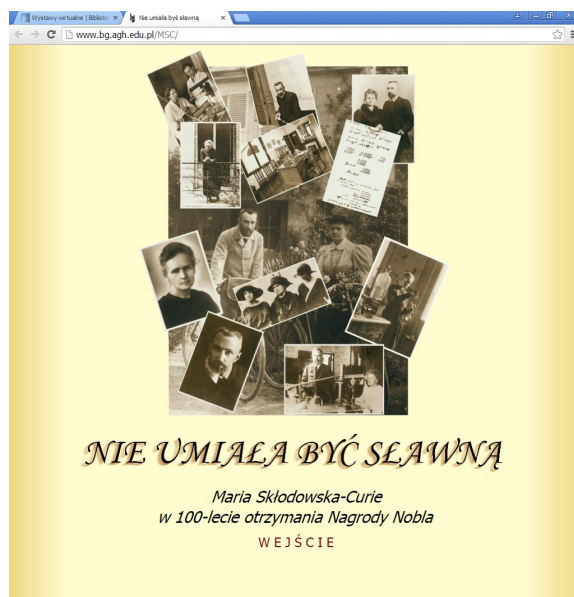
Na wystawie przedstawiono sylwetki wychowanków naszej uczelni, których drogi życia potoczyły się inaczej niż zwykle osób z wykształceniem technicznym, bo realizujących się przede wszystkim w dziedzinach artystycznych, ale też w sporcie, turystyce, w odkrywaniu, a raczej zdobywaniu niezbadanych wcześniej terenów. Zaprezentowane biogramy oraz zdjęcia i eksponaty charakteryzujące twórczość i dokonania poszczególnych osób, wzbogacone zostały fotografiami ilustrującymi ich twórczość i osiągnięcia. Warto zaznaczyć, że na podstawie materiałów zebranych do wystawy została przygotowana książka pt. *Oni też studiowali w AGH. Inżynierowie — artyści i...: życiorysy niekonwencjonalne*. Publikacja została wydana przez Stowarzyszenie Wychowanków AGH i ukazała się jako wydawnictwo jubileuszowe z okazji 65-lecia tej organizacji.

Il. 7. Zrzut ekranowy z wystawy „Oni też studiowali w AGH” . [data dostępu 23 luty 2015]. Źródło dostępne w: <http://www.bg.agh.edu.pl/STUDIOWALI/>.

„Nie umiała być sławną” — celem wystawy (2011) było uhonorowanie 100-lecia otrzymania Nagrody Nobla przez Marię Skłodowską-Curie. Wystawa ta cieszyła się ogromną popularnością ze względu na wiele eksponatów i zdjęć, udostępnionych po raz pierwszy szerszej publiczności. Było to możliwe dzięki współpracy z dr. Piotrem Chrzastowskim, spokrewnionym z rodziną Skłodowskich. Prezentowane były m.in. listy noblistki do rodziny, wspomnienia jej najbliższych, nigdzie niepublikowane fragmenty pamiętnika Józefa Skłodowskiego, brata Marii.

Wystawa przypomniła i zobrazowała działalność Marii Skłodowskiej-Curie, jej wkład do nauki, liczne nagrody i zaszczyty, działalność Instytutu Radowego w Paryżu i Warszawie, które powstały z jej inicjatywy.

Il. 8. Zrzut ekranowy z wystawy „Nie umiała być sławną”. [data dostępu 23 luty 2015]. Źródło dostępne w: <http://www.bg.agh.edu.pl/MSC>.

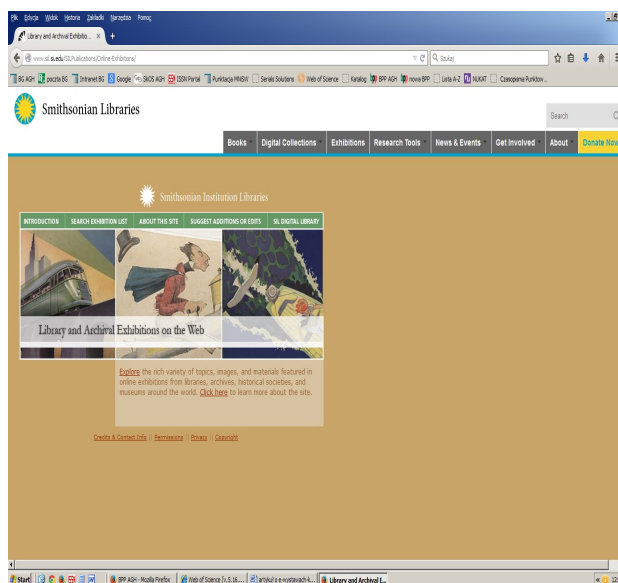
W trakcie przygotowania są jeszcze dwie wystawy: „Walery i Ferdynand Goetlowie w sozologii i literaturze” oraz „Czas Żelaza. Front wschodni Wielkiej Wojny 1914–18”, które niebawem ukażą się w wersji elektronicznej.

Zamiast zakończenia

Wystawy elektroniczne cieszą się coraz większą popularnością. Istnieje ogólnoswiatowa baza danych wystaw pod nazwą *Library and Archival Exhibitions on the WEB* (<http://www.sil.si.edu/SILPublications/Online-Exhibitions/>), która rejestruje wystawy wirtualne tworzone przez instytucje non profit: biblioteki, archiwa, stowarzyszenia naukowe oraz muzea. Powstała w 1995 r. na Uniwersytecie w Houston. Po trzech latach, ze względu na reorganizację, zaprzestano aktualizacji danych, a projekt przekazano do Smithsonian Institute w Waszyngtonie⁸. Baza aktualizowana jest co miesiąc przez Smithsonian Institute Libraries (SIL), a dane można wyszukiwać przez słowa kluczowe, tytuł wystawy, instytucję czy kraj. Wersja angielska dokumentów nie jest konieczna. Obecnie baza oferuje dostęp do 6941 wystaw wirtualnych z 41 krajów⁹.

⁸ Smithsonian Institute w Waszyngtonie — największy w świecie, jedyny w swoim rodzaju, kompleks obejmujący 19 muzeów, 9 ośrodków badawczych, 20 bibliotek i ponad 140 instytucji współpracujących.

⁹ Stan na dzień 26.01.2015 r.

Il. 9. Zrzut ekranowy z wystawy „Smithsonian Institute Libraries – wystawy online”.
Źródło: <http://www.sil.si.edu/SILPublications/Online-Exhibitions/>.

Polskę reprezentują trzy biblioteki: Biblioteka Narodowa (1 wystawa), Biblioteka Jagiellońska (2 wystawy), Biblioteka Główna Akademii Górniczo-Hutniczej (7 wystaw).

W Polsce dane o wystawach wirtualnych można odszukać, przeglądając witryny internetowe poszczególnych bibliotek. Jest to zajęcie czasochłonne i czasami sprawiające sporo kłopotów z odnalezieniem właściwej zakładki.

Propozycja utworzenia ogólnopolskiej bazy rejestrującej wystawy wirtualne padła m.in. w trakcie dyskusji na konferencji „Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej: funkcje i wyzwania w XXI wieku” zorganizowanej przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie w roku 2011. Projekt do dziś nie doczekał się realizacji, a szkoda, ponieważ przykład naszej biblioteki wskazuje, że wystawy on-line są pomocne w poszukiwaniach źródeł do różnych projektów czy organizacji innych wystaw. Tak było w przypadku Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, które zwróciło się do nas z prośbą o przygotowanie biogramu Leopolda Infelda. Informacja o tym współpracowniku Alberta Einsteina była wcześniej zamieszczona w wersji elektronicznej wystawy „Albert Einstein (1879–1955). 50. rocznica śmierci. 100-lecie teorii względności”. Biogram Leopolda Infelda znalazł się na wystawie zatytułowanej „Krakowianie. Wybitni Żydzi krakowscy XV–XX wieku”, prezentowanej w Starej Synagodze w Krakowie a następnie został opublikowany w katalogu powystawowym. Z kolei Muzeum Zofii Kossak-Szatkowskiej na swojej stronie internetowej w zakładce *Ród Kossaków* umieściło link do naszej e-wystawy. O celowości tego typu działań świadczą też prośby nauczycieli o wyrażenie zgody na wykorzystanie w celach dydaktycznych informacji zamieszczonych na stronach wystaw wirtualnych.

Jest to więc źródło informacji, które może być wykorzystywane do różnych celów, a także może być portalem popularyzującym działalność bibliotek. I jeszcze jeden ważny aspekt. Wystawy dzięki temu, że są dostępne on-line, przestają być inicjatywą o zasięgu tylko

lokalnym, zwiększając zasięg oddziaływania prezentowanych treści, promując przy tym polską kulturę w świecie.

Za podsumowanie niech posłuży poniższy cytat: [...] *niezaprzeczalny jest fakt, że wystawiennictwo cybernetyczne nabiera coraz większego impetu. Być może niedługo relacje pomiędzy wystawiennictwem wirtualnym a klasycznym, przyjmą podobne proporcje jak fotografia cyfrowa do klasycznej*¹⁰.

Bibliografia:

1. KHOON, L.C., RAMAIAH, C. An Overview of Online Exhibitions. *Journal of Library & Information Technology* 2008, vol. 28, nr 4, s. 7–21.
2. FOO, S. Online Virtual Exhibitions: Concepts and Design Considerations. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology* 2008, vol. 28, nr 4, s. 22–33.
3. RAMAIAH, C. Trends in Online Exhibitions. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology* 2014, vol. 34, nr 2, s. 83–86.
4. KHOON, L.C., RAMAIAH, C. Design and Development of Web-based Online Exhibitions. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology* 2014, vol. 34, nr 2, s. 97–102.
5. DUMITRESCU, G., LEPADATU, C., CIUREA, C. Creating Virtual Exhibitions for Educational and Cultural Development. *Informatica Economica* 2014, vol. 18, nr 1, s. 102–110.
6. KALFATOVIC, M.R. *Creating a Winning Online Exhibition: A Guide for Libraries, Archives and Museums*. Chicago-London: American Library Association, 2002. ISBN 0-8389-0817-9.
7. CELER, B. Wystawy wirtualne jako nowe narzędzie działalności kulturalnej i edukacyjnej bibliotek pedagogicznych. *Zarządzanie Biblioteką* 2013, nr 1, s. 31–41.
8. KIERUS, W. Internet jako nowa przestrzeń wystawiennicza. Warszawa: Włodek Kierus, 2004, s. 41 [dostęp 28.01.2015]. Dostępny w: http://www.korex.net.pl/artukuly_o_fotografii/kierus.pdf. Praca dyplomowa.
9. LUBCZYŃSKA, A. Wystawy wirtualne — nowoczesna forma prezentacji biblioteki i jej zbiorów. W: Wrocławska, M., Wojtecka, J. (red.) *Stare i nowe w bibliotece: współpraca czy konkurencja*: konferencja Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego, materiały. Łódź: Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 2010, s. 301–310.
10. MIKUSZEWSKA-KAMIŃSKA, B., MROCZEK, R. Percepcja form ekspozycji organizowanych przez bibliotekę naukową. *Bibliotekarz* 1999, nr 4, s. 21.
11. MURZYŃSKA, D., POTĘGA, J., Nie tylko biblioteka cyfrowa... — rzecz o bibliotecznych wystawach wirtualnych. *Biuletyn EBIB* [on-line] 2006, nr 11 [dostęp 28.01.2015]. Dostępny w: http://www.ebib.pl/2006/81/a.php?murzynowska_potega.
12. SILVER, D. Interfacing American culture: the perils and potentials of virtual exhibitions. *American Quarterly* 1997, vol. 49, nr 4, s. 825–850.
13. WANDEL, A. Wystawy wirtualne — nowa forma popularyzacji książki i bibliotek (na przykładzie stron WWW bibliotek francuskich). W: *Oblicza kultury książki: prace i studia z bibliologii i informacji naukowej*. Wrocław: Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 2005, s. 211–225. ISBN 83-229-2546-8.
14. *Smithsonian Institute Libraries* [on-line], [dostęp 28.01.2015]. Dostępny w: <http://www.sil.si.edu/SILPublications/Online-Exhibitions/>.

Chadaj, A., Szaflarska, E. Zaistnieć w cyberprzestrzeni. Wystawy Biblioteki Głównej Akademii Górniczo-Hutniczej. *Biuletyn EBIB* [on-line] 2015, nr 1 (155), Elektroniczna przestrzeń kultury i bibliotek. [Dostęp 20.03.2015]. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/315>. ISSN 1507-7187.

¹⁰ KIERUS, W. Internet jako nowa przestrzeń wystawiennicza, Warszawa: Włodek Kierus, 2004 s. 41. [Dostęp 28.01.2015]. Dostępny w http://www.korex.net.pl/artukuly_o_fotografii/kierus.pdf. Praca dyplomowa.